

The Assured, s Duty to Pre-contractual Disclosure in Iranian and British Law

Mortaza Hajipour¹ Yousef molaei²

Received: 2018 June 11

Accepted: 2020 June 13

Abstract

Objective: The main purpose of the research is to examine the assured, s commitment to disclose information, its basis and scope in the pre-contractual stage in the two legal systems of Iran and the United Kingdom.

Methodology: The method used in the research is a descriptive and analytical method that has been done in the context of a comparative study between Iranian law and British law, especially the new British Insurance Law adopted in 2015.

Findings: As a general rule, the negotiating parties have no obligation to disclose information to each other. The main rationale and logic behind contractual relations is this matter that each party must protect its own interests merely. In other words, self-interested is the governing principle in contractual relations and duty to disclose information as a commitment at the pre-contract stage has not been identified yet. However, the insurance contract is the most important exceptions to this general rule. In this contract, as a contract based on utmost good faith, mutual obligations have been recognized to the parties, especially the insured. One of the main pre-contractual obligations of the insured is the obligation to provide related information. Not only the insured must refuse to make a false statement and misrepresentation, but also it is obliged to provide the insurer with essential information so that he or she can make an informed decision to accept the principle of risk and determine its conditions. Although there is no difference of opinion in the insurer's obligation to disclose information at the pre-contractual stage, there are differences in practice, especially in Iranian law, regarding the scope of this obligation, its basis and effects, which has reduced the benefits of disclosure. Therefore, it is suggested that the legislator explicitly establish a rule regarding the basis and scope of the insurer's pre-contractual obligation to disclose.

Conclusion: In short, it can be said accurate pre-contractual information can help the insurer to predict the insurance risks and to determine the appropriate insurance premium. However, this obligation is not unconditional and it is subject to restrictions such as waiver, lack of awareness, etc. In terms of legal sanctions, breach of this obligation can also lead to cancellation, termination and civil liability litigation.

Keywords: Insurance, Disclosure, Pre-contractual, Origin, Breach.

JEL Classification: K12, K15, K19.

1. Associate Professor of Azarbaijan Shahid Madani University. (**Corresponding Author**)
Mhajipour21@gmail.com

2. Assistant professor of urumieh Azad University. y.molaei@gmail.com.

تعهد افشای پیش قراردادی بیمه‌گذار در حقوق ایران و انگلیس

مرئضی حاجی پور^۱، یوسف مولایی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۳/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۲۴

چکیده

هدف: هدف اساسی تحقیق این است که تعهد افشای بیمه‌گذار، مبنا و قلمرو آن را در مرحله پیش قراردادی در دو نظام حقوقی ایران و انگلیس مورد مطالعه قرار دهد.

روش‌شناسی: روشی که در تحقیق به کار گرفته شده است روش توصیفی و تحلیلی است که در بستر مطالعه تطبیقی بین حقوق ایران و حقوق انگلیس خصوصاً قانون جدید بیمه انگلیس مصوب ۲۰۱۵ انجام شده است.

یافته‌ها: در بیمه به عنوان یک قرارداد با حداکثر حسن نیت تعهدات متقابلی بر عهده طرفین خصوصاً بیمه‌گذار پیش‌بینی شده است. یکی از مهمترین تعهدات پیش قراردادی بیمه‌گذار تعهد به دادن اطلاعات است؛ بیمه‌گذار نه تنها باید از اظهار خلاف واقع امتناع ورزد، بلکه لازم است اطلاعات لازم و اساسی را در اختیار بیمه‌گر قرار دهد تا وی بتواند به اتخاذ تصمیم آگاهانه در پذیرش اصل ریسک و تعیین شرایط آن نائل شود. با این که در تعهد بیمه‌گذار مبنی بر افشای اطلاعات در مرحله پیش قراردادی اختلاف نظری نیست، لیکن در مقام عمل به خصوص در حقوق ایران در خصوص گستره این تعهد، مبنا و آثار آن اختلافاتی وجود دارد که باعث شده است فواید ضرورت افشای اطلاعات تقلیل یابد. بنابراین پیشنهاد می‌شود قانون‌گذار به صراحت در خصوص مبنا و گستره تعهد افشای پیش قراردادی بیمه‌گذار وضع قاعده کند.

نتیجه‌گیری: ارائه دقیق اطلاعات پیش از انعقاد قرارداد می‌تواند به پیش‌بینی‌پذیری خطرات بیمه‌ای و تعیین حق بیمه متناسب با آن از طرف بیمه‌گر کمک کند. لیکن این تعهد بی‌قید و شرط نیست و محدودیت‌هایی چون اعراض، عدم آگاهی و... بر آن بار می‌شود و به لحاظ ضمانت اجرای حقوقی نیز نقض این تعهد می‌تواند حسب مورد به بطلان، فسخ و همچنین طرح دعوای مسؤلیت مدنی منتهی شود.

کلید واژه‌ها: بیمه، افشاء، پیش قراردادی، مبنا، نقض.

طبقه‌بندی موضوعی: K12, K15, K19

۱. دانشیار حقوق خصوصی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان (نویسنده مسئول)، Mhajipour21@gmail.com.

۲. استادیار دانشگاه آزاد واحد ارومیه y.molaei@gmail.com

مقدمه

بیمه یکی از مهم‌ترین قراردادهایی است که امروزه با ظهور مباحث جدید ناظر به مسؤلیت از اهمیت قابل توجهی در نظام‌های حقوقی دنیا برخوردار شده است. بیمه به لحاظ ماهیتی عمل حقوقی از نوع قرارداد است و از این رو قواعد عمومی قراردادها بر بیمه نیز حاکم است. لیکن، در مقایسه با قراردادهای عادی بر قراردادهای بیمه تعهدات خاصی حاکم است. یکی از تفاوت‌های مهم بین قراردادهای عادی و بیمه این است که در قراردادهای عادی علی‌الاصول تعهدی مبنی بر دادن اطلاعات وجود ندارد. از این قاعده در کامن لو^۱ خصوصاً انگلیس تحت عنوان مواظب باش خریدار یاد می‌شود.

در مقابل، بیمه قراردادی تلقی می‌شود که انتظار رفتار متفاوتی از طرفین آن می‌رود. یکی از مهم‌ترین مصادیق چنین تعهداتی تعهد بیمه‌گذار به دادن اطلاعات پیش از انعقاد قرارداد است. مطابق این تعهد بیمه‌گذار می‌بایست اطلاعاتی را که در اختیار دارد و به نحوی در تصمیم‌گیری بیمه‌گر در اتخاذ تصمیم به قبول اصل ریسک و یا تعیین میزان حق بیمه موثر است به بیمه‌گر اعلام نماید و در اعلام اطلاعات نیز اظهار خلاف واقع انجام ندهد.

پیش‌بینی تعهد خاصی چون دادن اطلاعات در بیمه موجد این سوال است که مفهوم، گستره و مبنای این تعهد چیست؟ این تحقیق در پنج بند تنظیم شده است: در بند اول رژیم قدیم ناظر به فقدان تکلیف افشا مورد بررسی قرار می‌گیرد. بند دوم به بیمه به عنوان یکی از استثنائات رژیم قدیم اختصاص می‌یابد. در بند سوم نحوه اجرای تعهد افشا مورد بررسی قرار می‌گیرد. بند چهارم به معرفی گستره تعهد افشا و ضمانت اجرای آن می‌پردازد. بند پنجم مبنای این تعهد را مورد مطالعه قرار می‌دهد و در نهایت یافته‌های پژوهش ارائه می‌شود.

1. Common Law

۱. رژیم قدیم

قرارداد مبتنی بر برابری فرضی طرفین است. مطابق این فرض هر یک از طرفین برابر بوده و می‌بایست اقدامات مقتضی در تامین منافع خویش به عمل آورد و هیچ یک از طرفین نمی‌تواند منتظر عنایت و لطف طرف مقابل باشد. با لحاظ این منطق حکم اولیه در قراردادها این است که طرفین قرارداد تعهدی مبنی بر افشای اطلاعات ندارند (Lowry, 2017, 27- Knut Erik, 2007, 27). بنابراین به لحاظ نبود تعهد افشا، سکوت، اظهار خلاف واقع تلقی نمی‌شود (Beatson, 1998, 257).

در توجیه این حکم می‌توان گفت: اولاً، نبود تعهد افشاء در اشخاص جهت سرمایه‌گذاری به منظور کسب مهارت، آگاهی و تحصیل معامله مطلوب ایجاد انگیزه می‌کند (Kronman, 1978, 25). ثانیاً، آگاهی نوعی قدرت است و شخص باید از این حق برخوردار باشد که اگر افشای اطلاعات طرف مقابل را در انعقاد قرارداد دچار تردید می‌سازد از افشای آن خودداری ورزد. این رویکرد در حقوق انگلیس خود را در قاعده خریدار مواظب باش^۱ نشان می‌دهد (Ahmad, 2015, 4 - Fajryansah, 2003, 9). قاضی کاکبورن^۲ در پرونده اسمیت به طرفیت هاگس^۳ اظهار داشت: رأی صائب این است که اگر کالایی بدون تضمین صریح یا بدون اوضاع و احوالی که از آن بتوان شرط ضمنی تضمین را استنباط کرد جهت فروش عرضه می‌شود و خریدار فرصت کامل بررسی جهت اتخاذ تصمیم را دارد قاعده خریدار مواظب باش اعمال شود.

لیکن، این قاعده در مواردی همچون قراردادهای با حداکثر حسن نیت اعمال نمی‌شود. این قراردادها ایجاب می‌کنند که شخص نه تنها از اظهار خلاف واقع اجتناب ورزد، بلکه لازم است اطلاعات مهمی را که ممکن است در تصمیم طرف مقابل تاثیر

1. Buyer Beware.

منظور از این قاعده این است که شخص باید از منافع خویش مراقبت کند و نمی‌تواند منتظر توجه و عنایت طرف مقابل به منافعش باشد.

2. Cockburn.

3. Smith v. Hughes.

بگذارند افشاء نماید (Schoenbaum, 1998, 1) روابط امانی، توافقات مشارکت، روابط تجاری بلندمدت، توافقات خانوادگی، ضمانت و بیمه داخل در قلمرو این دسته از قراردادهای هستند (Michonski, 2015, 160). در حقوق ایران نیز با لحاظ فرض برابری طرفین تعهدی بر دادن اطلاعات پیش از انعقاد بر عهده طرفین مذاکره نیست و صرف سکوت به منزله تدلیس تلقی نمی‌شود (کاتوزیان، ۱۳۷۶، ۳۳۰). ولی، به عنوان استثنای بر قاعده در ماده ۱۲ و ۱۳ قانون بیمه ۱۳۱۶ به تعهد افشای بیمه‌گذار اشاره شده است.

۲. بیمه؛ استثنای بر رژیم قدیم

بیمه قراردادی است که به موجب آن حمایتی در برابر حادثه احتمالی تامین می‌شود (Salkute, 2016, 96 - باریکلو، ۱۳۹۴، ۳۳). از منظری دیگر، بیمه ابزاری است که از طریق آن ریسک ضرر در ازای پرداخت حق بیمه به شخص دیگر یعنی بیمه‌گر منتقل می‌شود (Ibid- Wei, 2012, 6)؛ بیمه ریسک ضرر را در اجتماع توزیع می‌کند بدین صورت که دارندگان فردی متعدد مبالغی کمتر از ارزش زیان بالقوه‌شان پرداخت می‌کنند و بیمه‌گر آن را اخذ و بین آن‌هایی که متحمل ضرر شده‌اند توزیع می‌کند (بابائی، ۱۳۹۳، ۲۶). با این که بیمه همچون قراردادهای عادی مشمول قواعد عمومی قراردادهای است^۱، ولی بر بیمه اصول خاصی من جمله اصل حسن نیت حاکم است.

در حقوق ایران اصلی با نام حسن نیت به صراحت پیش‌بینی نشده است ولی تعهدات منبعث از آن همچون دادن اطلاعات در بیمه شناسایی شده است و از همین رو برخی از بیمه با عنوان عقد حسن نیت یاد کرده‌اند (عابدیان و خروشی، ۱۳۸۸، ۲۲۷-کاتوزیان، ۱۳۷۶، ۳۳۳). در انگلیس نیز اصلی با عنوان حسن نیت به علت کلی بودنش با استقبال مواجه نشده است ولی در بیمه رعایت حسن نیت آن‌هم در فرم حداکثری‌اش شناسایی شده است به نحوی که برخی نویسندگان از بین شش اصل حاکم بر قرارداد بیمه اصل حداکثر حسن نیت

۱. ماده ۱۹۰ به بعد قانون مدنی.

را در مقام اول قرار می‌دهند که ریشه آن به ۲۴۶ سال قبل یعنی پرونده کارتر به طرفیت بوئم^۱ در سال ۱۷۶۶ بر می‌گردد (Feng, 2008, 154 - Manning, 2010, 5) و این اصل در همه رشته‌ها و شاخه‌های بیمه‌ای حاکم و جاری است (محمود صالحی، ۱۳۸۱، ۱۱۵). در بخشی از رأی مذکور آمده است: بیمه قرارداد مبتنی بر احتمال است، وقایع خاصی که واقعه محتمل بر آن مبتنی و ارزیابی می‌شود غالباً در قلمرو آگاهی صرفاً بیمه شده است: بیمه‌گر به اطلاعات او اتکا می‌کند و با این اعتماد عمل می‌کند که او اوضاع و احوال در دسترس خود را به‌منظور فریب‌دادن وی به این باور که اوضاع و احوال مورد نظر نیست و واداشتن وی به ارزیابی ریسک به صورتی که تو گویی چنین اوضاع و احوالی در کار نیست مخفی نگه نمی‌دارد.

مانسفیلد مبنای چنین تعهدی را به رابطه اعتماد بین طرفین قرارداد بیمه نسبت می‌دهد. وی بر این نظر است که حسن نیت بر همه قراردادها حاکم است (Vásquez - Vega, 2014, 82). ولی حسن نیت با لحاظ ساختار خاص حقوق انگلیس نتوانست در قالب یک قاعده کلی ظاهر شود و صرفاً در قالب اصل رعایت حداکثر حسن نیت در ماده ۱۷ قانون بیمه دریایی ۱۹۰۶ شناسایی شد: «قرارداد بیمه دریایی قرارداد مبتنی بر حداکثر حسن نیت است و در صورتی که حداکثر حسن نیت از طرف هر یک از طرفین مورد رعایت قرار نگیرد، قرارداد می‌تواند توسط طرف دیگر لغو گردد».

رکن اساسی دکترین حداکثر حسن نیت، خود واژه حسن نیت است و عبارت حداکثر موجود در آن فاقد هرگونه بار معنایی خاصی است. حسن نیت در معنای عام دلالت بر انصاف، معقولیت و استانداردهای اجتماعی معامله منصفانه، شرافت و وجدان سلیم اخلاقی دارد (Lucke, 1987, 160). مصداق عینی رعایت حسن نیت در بیمه، تعهد افشای پیش قراردادی طرفین است (Eggers, 2012, 218). مطابق این تعهد طرفین می‌بایست به صورت فعالانه و داوطلبانه اطلاعاتی را که برای طرف دیگر اساسی تلقی می‌شود افشا کنند (کوشا، ۱۳۸۴، ۶۳ - Germano, 2016, 727). در همین راستا بند یک ماده ۱۸ قانون ۱۹۰۶ مقرر می‌دارد: «بیمه‌شده باید به بیمه‌گر قبل از انعقاد قرارداد

1. Carter v. Boehm.

هرگونه اوضاع و احوال اساسی را که معلوم وی می‌باشد افشاء نماید. در صورتی که بیمه‌شده از چنین افشایی امتناع ورزد بیمه‌گر می‌تواند بیمه را فسخ کند».

بیمه‌گذار باید اطلاعاتی را که در اصل اتخاذ تصمیم بیمه‌گر در قبول ریسک یا تعیین شرایط بیمه موثر است افشا نماید. به عنوان مثال در پرونده‌ای دارنده بیمه آتش‌سوزی اعلام می‌کند که موضوع بیمه، غیر قابل انتقال و محل اقامت است در حالی که محل، انباری بوده است. دادگاه تجدید نظر ترکیه به سال ۲۰۰۴ رأی داد بیمه‌گذار مکلف بوده وضعیت واقعی محل را اعلام نماید، چرا که اگر بیمه‌گر می‌دانست که موضوع، انباری بوده است ممکن بود از انعقاد قرارداد صرف‌نظر کند یا آن را با شرایط متفاوتی برای مثال با حق بیمه بالاتری منعقد نماید (Dilorenzo, 2014, 163).

اهمیت تعهد افشا، در بیمه تا جایی است که قصد معصومانه شخص مبنی بر عدم فریب طرف مقابل به هیچ وجه نمی‌تواند به منزله دفاع باشد (Lowry, 2017, 27) یعنی بیمه‌گذار مکلف است اطلاعات را افشا نماید و عدم افشا بدون توجه به نیت درونی شخص نقض وظیفه قلمداد می‌شود. در پرونده سان میوتوال اینشورانس به طرفیت شرکت بیمه اوشن^۱ این موضع این‌گونه بیان شده است: وظیفه افشا مستقل از قصد است و نقض آن به صرف اخفا حتی در فرضی که قصدی بر فریب و تقلب نیست محقق می‌شود. از این رو حتی اگر امر افشا نشده نقشی در تحقق موضوع بیمه نداشته باشد تکلیف پرداخت از عهده بیمه‌گر برداشته می‌شود. برای مثال اگر بیمه‌گذار شرایط قلبی خود را به بیمه‌گر بیمه عمر اعلام نکند بیمه‌گر می‌تواند قرارداد را لغو کند حتی در صورتی که بیمه‌گذار در یک صانحه هوایی فوت نماید (Smits, 2014, 145). در حقوق ایران نیز استقلال ضمانت اجرای نقض تعهد از وقوع حادثه در م. ۱۲ قانون بیمه پیش‌بینی شده است. در بخشی از ماده آمده است: «... عقد بیمه باطل خواهد بود حتی اگر مراتب مذکور تأثیری در وقوع حادثه نداشته باشد».

1. Sun Mutual Insurance. V. Ocean Insurance Co.

تعهد افشا به لحاظ ساختاری تعهد متقابل بیمه گذار و بیمه گر است ولی عملاً بیشتر در خصوص بیمه گذار مطرح می شود. این گرایش در حقوق انگلیس و ایران منعکس شده است. در قانون بیمه دریایی ۱۹۰۶ تعهد افشا بیمه گذار در چهار ماده معین شده، در حالی که تنها یک ماده دلالت بر متقابل بودن وظیفه حسن نیت دارد^۱. در قانون بیمه ایران نیز مواد ۱۲ و ۱۳ به تعهد افشای پیش قراردادی بیمه گذار اختصاص یافته است در حالی که در خصوص بیمه گر چنین تعهدی مقرر نشده است.

بر ضرورت افشای پیش قراردادی بیمه گذار چند توجیه ارائه می شود: بیمه، قرارداد مبتنی بر حدس و احتمال است و بیمه گذار به نحو منحصر به فردی در موقعیتی قرار دارد که آگاه از موقعیت هایی است که بر ماهیت، قلمرو و احتمال ریسکی تاثیر می گذارد که قرار است طبق قرارداد بیمه منتقل شود. در مقابل، بیمه گر از چنین وقایعی ناآگاه است و باید به هنگام تصمیم گیری راجع به قبول و میزان حق بیمه به افشائات بیمه گذار اتکا کند (Kontautas, 2002, 6). به علاوه، بیمه گر ریسک بیمه گذار را در ازای حق بیمه تقبل می کند و هزینه های وی وابسته به مشخصات و مشخصات بیمه گذار است.

۳. نحوه اجرای تعهد افشا

دو رویکرد عمده در خصوص نحوه افشا در حوزه بیمه موجود است: الف) بیمه گذار، خود، ملزم است همه اوضاع و احوال مربوطه را اعلام و افشا نماید. ب) بیمه گر پرسش نامه ای به بیمه گذار ارائه می دهد تا به همه سوالات پاسخ دهد. در فرض اول بیمه گذار بی آنکه سوالی از طرف بیمه گر پرسیده شود مکلف است اطلاعات اساسی و حقایق عمده را که در تصمیم بیمه گر موثر است افشا نماید و بیمه گر تعهدی مبنی بر پرس و جو و مطلع شدن ندارد (Dominik, 2015, 160). در فرض دوم بیمه گذار در چارچوب سوالاتی که از وی در قالب پرسشنامه و به صورت واضح پرسیده می شود متعهد به

۱. ماده ۱۷.

افشا است و وی تعهدی بر افشای مواردی که پرسیده نشده است ندارد، چرا که فرض بر این است که آنچه که پرسیده نشده است اساسی نیست.

نظام سنتی بر افشای ابتدا به ساکن اطلاعات از سوی بیمه‌گذار است. ولی در حال حاضر رویه بیمه‌ای بر متد پرسش متکی است، چرا که با توسعه صنعت بیمه، بیمه‌گران به عنوان اشخاص حرفه‌ای قادر به پیش‌بینی مناسب و مکفی خطرات بوده و از این رو می‌توانند پرسشنامه‌های مرتبط را آماده کنند. انتخاب گزینه پرسشنامه عمدتاً با این امر توجیه می‌شود که برای بیمه‌گذار عموماً اتخاذ تصمیم در خصوص این که کدامیک از اطلاعات در خصوص ارزیابی ریسک موضوع بیمه مهم است اساساً دشوار است.

در حقوق انگلیس قبل از وضع قانون جدید بیمه‌گذار ابتدا به ساکن متعهد به افشا بود. ولی این موضع با تصویب قانون جدید بیمه مصوب ۲۰۱۵ دچار تحول شده است. یکی از تغییرات مهم در این قانون این است که تعهد موجود افشا موضوع قانون بیمه ۱۹۰۶ با تعهد عرضه مناسب جابه‌جا شده است.^۱ مطابق این ماده عرضه مناسب عرضه‌ای است که در آن بیمه شده: هرگونه اوضاع و احوالی را که می‌داند یا بایستی بداند به بیمه‌گر افشا نماید یا در صورت امتناع از آن، اطلاعات مکفی ارائه کند که بیمه‌گر محتاط را در این هشدار قرار دهد که به‌منظور آشکار ساختن آن اوضاع و احوال اساسی لازم است پرس‌وجوی بیشتری به عمل آید. همچنان‌که ملاحظه می‌گردد قانون جدید تعهد بیمه‌گذار بر در اختیار گذاشتن اطلاعات اساسی را بدون اینکه مورد سوال واقع شوند حفظ کرده است. لیکن، قانون مقرر می‌دارد اگر بیمه‌گذار اطلاعات مکفی افشا نماید که بیمه‌گر محتاط را از ضرورت جستجوی بیشتر آگاه سازد وی به تعهد خود بر عرضه مناسب عمل کرده است.

در قانون بیمه ایران در خصوص این‌که بیمه‌گر مکلف به تذکر دادن به بیمه‌گذار در خصوص تعهد خود باشد مقررهای وجود ندارد و بیمه‌گذار خود مکلف به دادن

۱. بندهای یک و دو ماده ۳.

اطلاعات است. ولی، برخی نویسندگان اظهار می‌دارند که از آنجا که در بیشتر معاملات و اعمال حقوقی صرفاً ارائه اطلاعات کلی، کافی دانسته شده و وظیفه‌ای به نام افشای کامل و درست اطلاعات در سایر معاملات وجود ندارد، اگر بیمه‌گذار در عقد بیمه نیز به مانند یک متعامل در سایر عقود عمل کرده باشد و حقایق را فقط تا همان اندازه بیان نموده باشد، نمی‌توان وی را به کتمان حقایق محکوم نمود، مگر اینکه وی قبلاً به ماهیت و ویژگی عقد بیمه و وظیفه خود در این خصوص آگاه شده باشد (عابدیان و خروشی، ۱۳۸۸، ۲۳۵).

ولی این موضع به مرور زمان تعدیل شده است. از یک سو، رویه عملی بیمه‌گران این است که موارد مهم را در قالب برگه مکتوب از بیمه‌گذار می‌پرسند. ثانیاً، در آیین‌نامه‌های مصوب در خصوص انواع بیمه مقرر شده است که بیمه‌گذار می‌بایست در پاسخ به سوالات بیمه‌گر افشای اطلاعات نماید. به عنوان نمونه م. ۹ آیین‌نامه شماره ۲۱ شرایط عمومی بیمه‌نامه آتش‌سوزی، صاعقه، انفجار مصوب ۱۳۶۶ / ۰۸ / ۲۷ شورای عالی بیمه با عنوان حسن نیت بیان می‌دارد: «بیمه‌گذار مکلف است با رعایت دقت و صداقت در پاسخ به پرسش‌های بیمه‌گر کلیه اطلاعات راجع به موضوع بیمه را در اختیار بیمه‌گر قرار دهد...».

۴. گستره وظیفه افشاء و ضمانت اجرای آن

بیمه‌گذار تعهد دارد هرگونه اوضاع و احوالی را که به‌نحوی اساسی بر ریسک و خطر موضوع بیمه تاثیر می‌گذارد افشا نماید؛ اینکه بیمه‌گذار امری را اساسی می‌داند یا خیر، فاقد اهمیت است. نکته مهم این است که افشای واقعه به صورت متعارف چه تاثیری بر شروط بیمه می‌گذارد. روشن است مطالب افشاء نشده‌ای مهم تلقی می‌شود که موضوع خطر را تغییر داده و موثر در حق نرخ بیمه باشد. این امر در م. ۱۲ قانون بیمه پیش‌بینی شده است. مطابق این ماده برای بطلان قرارداد لازم است امور پنهان‌شده نقشی تعیین‌کننده در تصمیم بیمه‌گر، برای انعقاد قرارداد بیمه داشته باشد (نیکخو امیری، ۱۳۹۴، ۴۲). بنابراین، چنانچه ثابت شود با وجود بیان اظهارات کذب توسط

بیمه‌گذار، بیمه‌گر حتی در صورت اطلاع از واقعیت نیز مایل به انعقاد قرارداد با شرایط موجود بود، اظهارات کذب خللی به صحت عقد وارد نمی‌کند. همچنین اگر اظهارات کذب به گونه‌ای باشد که بیمه‌گر با حق بیمه فعلی حاضر به انعقاد قرارداد نباشد، اما حق بیمه واقعی مال موضوع قرارداد، اختلاف چندانی با حق بیمه تعیینی نداشته یا این اختلاف، در نظر عرف قابل مسامحه باشد، نباید قائل به بطلان شد (صادقی مقدم و شکوهی‌زاده، ۱۳۹۲، ۵۰۳).

در تعیین گستره افشاء دو معیار عمده مطرح است: الف) بیمه‌گذار باید مواردی را که می‌داند افشا نماید^۱ بنابراین، شخص تکلیفی به اعلام مواردی که خود آگاه به آن نیست ندارد، چرا که معطی شی باید واجد آن باشد. بیمه‌گذار باید مواردی را که در جریان عادی فعالیت می‌بایست بدانند افشا نماید^۲. این معیار بیمه‌گذار را در چارچوب شخص متعارف وی در فعالیت موضوع بیمه مورد توجه قرار می‌دهد. بنابراین اگر بیمه‌گذار از کشف اوضاع و احوالی که به طور متعارف می‌بایست معلوم او بود کوتاهی ورزد ضمانت اجرای عدم افشا تحمیل می‌شود.

در انگلیس هر دو معیار علم واقعی و فرضی پذیرفته شده است^۳. قانون بیمه ایران درخصوص این‌که معیار، علم واقعی است یا نوعی، تصریحی ندارد. لیکن با لحاظ اصول حقوقی می‌توان گفت بیمه‌گذار مکلف به افشای هم مواردی است که شخصاً می‌داند و هم مواردی که نوعاً می‌بایست بدانند، چرا که امری که نوعاً معلوم است فرض می‌شود که بیمه‌گذار از آن آگاه است مگر اینکه خلاف آن اثبات شود.

لیکن، تعهد افشای بیمه‌گذار مطلق نیست. بند ۳ ماده ۱۸ قانون بیمه دریایی^۴ مقرر می‌دارد: در صورتی که پرسشی در خصوص موضوعی نشده باشد افشای موارد زیر

۱. علم واقعی.

۲. علم فرضی.

۳. م. ۱۸ قانون بیمه دریایی ۱۹۰۶ و قسمت الف بند ۳ م. ۳ و ۴ قانون جدید.

۴. این بند مشابه بند a-e م. ۳ قانون جدید است.

الزامی نیست: ۱. اوضاع و احوالی که ریسک را کاهش می‌دهد، چرا که منافع بیمه‌گر از عدم افشای چنین وقایعی متضرر نمی‌شود بنابراین در بیمه آتش‌سوزی افشای این‌که سیستم بزرگ آب‌پاش نصب شده است ضرورت ندارد. ۲. اوضاع و احوالی که بیمه‌گر از آن به واقع آگاه است و یا فرض می‌شود که آگاه است. فرض بر این است که بیمه‌گر موضوعات در قلمرو آگاهی عمومی را می‌داند و یا موضوعاتی که بیمه‌گر در جریان عادی تجارتش، به معنای دقیق خود، بایستی بداند. به عنوان نمونه شایع می‌توان به فروش مواد محترقه در روزهای پایانی سال در ایران اشاره کرد که در هر مغازه‌ای یافت می‌شود. بنابراین در بیمه چنین مغازه‌ای عرفاً معلوم است که مواد محترقه در پایان سال حتی در سوپرمارکت نیز فروخته می‌شود و عدم اعلام چنین وضعیتی از طرف بیمه‌گذار نقض تعهد افشا نیست چرا که بیمه‌گر حرفه‌ای به صورت مفروض عرف رایج در محل را می‌داند (امینی و خروشی، ۱۳۸۷، ۱۶۳). ۳. اوضاع و احوالی که در خصوص اطلاعات راجع به آن اعراض شده است که می‌تواند صریح یا ضمنی باشد. در صورتی که سوالات بیمه‌گر ناظر به افشای محکومیت‌های خاصی باشد این امر می‌تواند به منزله اعراض ضمنی وی از سایر محکومیت‌ها تلقی شود. ۴. اوضاع و احوالی که به واسطه وجود تضمین صریح یا ضمنی افشای آن زاید و غیرضروری است، چرا که وقتی بیمه‌گر خود را از طریق شرط صریح یا ضمنی در امنیت گذاشته است دیگر نیازی به حمایت تعهد افشاء ندارد (Chu Chai, 2000, 168). ۵. منع قانونی برای تبادل و انتقال اطلاعات وجود داشته باشد (ایزائلو و لطفی، ۱۳۹۰، ۶۳). با این‌که قانون بیمه ایران به‌طور مشخص موارد مذکور را ذکر نکرده است لیکن پذیرش موارد مذکور منطبق با اصول حقوقی بوده و در حقوق ایران نیز قابل قبول است.

ضمانت اجرای نقض تعهد افشا در قانون بیمه دریایی فسخ با اثر قهری بود. اثر فسخ این است که بیمه‌گر مسئولیتی در برابر ادعای بیمه‌گذار نخواهد داشت ولی باید حق بیمه‌های پرداختی بیمه‌گذار را برگرداند. ضمانت اجرای فسخ که موسوم به رویکرد همه یا هیچ بود مدت‌ها محل نقد بود تا این‌که در قانون جدید ضمانت اجرای متوازی در خصوص ضمانت

اجرا اتخاذ شد. مطابق م. ۸ بیمه‌گر در صورتی از ضمانت اجرای نقض عرضه مناسب برخوردار می‌شود که اثبات کند اگر نقض نبود قرارداد بیمه را اصلاً منعقد نمی‌کرد و یا آن را با شرایط کاملاً متفاوتی منعقد می‌کرد (Costabel, 2015, 140).

مطابق قانون جدید در صورتی که نقض عمدی باشد بیمه‌گر می‌تواند بیمه را لغو کند و هر گونه ادعای غرامتی را رد کرده و تکلیفی به استرداد حق بیمه دریافتی ندارد. در صورتی که نقض عمدی نباشد بین دو حالت باید قائل به تفکیک شد: الف) بیمه‌گر در نبود نقض قرارداد منعقد نمی‌کرد. در این صورت وی از حق فسخ و رد هرگونه ادعای غرامت برخوردار است ولی باید حق بیمه دریافتی را مسترد دارد. ب) قرارداد را با شروط متفاوتی منعقد می‌کرد. در این فرض اگر شروط متفاوتی غیر از حق بیمه باشد در صورتی که بیمه‌گر بخواهد بیمه مطابق با آن شرایط متفاوت منعقد شده محسوب می‌شود. ولی در صورتی که قرارداد را با شروط متفاوت و یا مشابهی منعقد می‌کرد و حق بیمه بالاتری معین می‌کرد بیمه‌گر می‌تواند به نسبت مبلغی که در قبال ادعا پرداخت می‌کند از آن کسر نماید. بنابراین باید گفت با تصویب این قانون و مستند به ماده ۱۴ آن ضمانت اجرای مقرر شده در ماده ۱۷ قانون بیمه دریایی مبنی بر امکان فسخ قرارداد به دلیل نقض اصل حداکثر حسن نیت لغو شده است.

ضمانت اجرای نقض وظیفه افشاء در ایران تابع حسن یا سوءنیت بیمه‌گذار است بدین صورت که اگر بیمه‌گذار عمداً از افشای اطلاعات خودداری ورزد قرارداد باطل بوده و مطابق م. ۱۲ قانون بیمه نه فقط وجوهی که بیمه‌گذار پرداخته است قابل استرداد نیست، بلکه بیمه‌گر حق دارد اقساط بیمه را که تا آن تاریخ عقب افتاده است نیز از بیمه‌گذار مطالبه کند. نکته حائز اهمیت این است که اثر بطلان در فرض ماده ۱۲ با قواعد عمومی قراردادها سازگار نیست که مستلزم عدم هرگونه ترتیب اثر بر رابطه است، در حالی که ماده ۱۲ بیمه‌گر را مستحق حق بیمه می‌داند. این امر می‌تواند بر مبنای سوءنیت و عدم صداقت بیمه‌گذار به عنوان یک مجازات مدنی تفسیر شود که به وی تحمیل می‌شود (باریکلو و خزایی، ۱۳۹۰، ۶۱).

در صورتی که عدم افشا غیر عمدی باشد ضمانت اجرا تابع این است که نقض چه زمانی کشف می‌شود: در صورتی که نقض قبل از وقوع حادثه کشف شود بیمه‌گر حق دارد یا اضافه حق بیمه را از بیمه‌گذار در صورت رضایت او دریافت داشته قرارداد را ابقاء کند و یا قرارداد بیمه را فسخ کند. در صورتی که نقض بعد از وقوع حادثه کشف شود خسارت به نسبت وجه بیمه پرداختی و وجهی که بایستی در صورت اظهار خطر به طور کامل و واقع پرداخته شده باشد تقلیل خواهد یافت.

۵. مبنای وظیفه افشاء

سوالی که تعهد پیش قراردادی افشاء مطرح می‌کند این است که اساس حقوقی وظیفه بیمه‌گذار چیست؟ در پاسخ به این سوال تئوری واحدی ارائه نشده است (Tarr & Tarr, 2002, 179):

برخی بر این نظرند که تکلیف رعایت حداکثر حسن نیت مبتنی بر شروط ضمنی قراردادهای بیمه است بنابراین نقض وظیفه افشاء موجد مسؤولیت قراردادی است. این رویکرد در پرونده شرکت بلکبورن لاو به طرفیت ویگورس^۱ اعلام شده است: پیش شرط قرارداد بیمه دریایی تعهد افشا است که بیمه شده افشای کاملی از همه وقایعی به عمل آورد که به نحوی اساسی بر ریسکی تاثیر می‌گذارد که در زمان انعقاد قرارداد داخل در قلمرو آگاهی شخصی او بوده است (Park, 1996, 55). نتیجه ضمنی گرفتن تعهد این است که بیمه‌گر در کنار حق فسخ، می‌تواند خسارات ناشی از نقض را طلب کند.

در مقابل، برخی دیگر با استناد به بند یک ماده ۱۸ قانون ۱۹۰۶ اظهار می‌دارند تعهد حسن نیت، تعهد قانونی است که به عنوان یک قاعده حقوقی توسعه یافته است و تعهد افشا ارتباطی با شروط ضمنی قرارداد ندارد؛ ضمنی تلقی کردن تعهد پیش

1. Blackburrrn Law Co V. Vigors.

قراردادی افشای اطلاعات در تضاد با این قاعده کلی است که روابط طرفین قبل از انعقاد رسمی قرارداد، بخشی از قرارداد تلقی نمی‌شود. در بخشی از رأی پرونده شرکت با مسئولیت محدود مرکانتس و سازندگان به طرفیت جان هانت^۱ آمده است: در صورتی که وظیفه افشاء تعهد قراردادی قلمداد شود تا زمانی که قراردادی منعقد نشده است چنین وظیفه‌ای نمی‌تواند محقق شود (Basu Bal, 2011, 6). برخی دیگر نیز ابراز می‌دارند حسن نیت و به تبع، وظیفه افشاء، شرط ضمنی قرارداد بیمه است ولی این امر از توافق اراده‌های طرفین ناشی نمی‌شود؛ آن، ضمنی در نتیجه حکم قانون است (Park, 1996, 59).

در ادبیات حقوقی ایران کمتر به مبنای تعهد افشای پیش قراردادی بیمه‌گذار پرداخته شده است ولی برخی محققین این تعهد را ناشی از حسن نیت می‌دانند. به نظر این طیف از آنجایی که در قانون و آیین‌نامه‌های بیمه، ارائه اطلاعات به طرف مقابل مقرره‌ای آمره است و نمی‌توان خلاف آن تراضی کرد تعهد به ارائه اطلاعات، حداقل در قراردادهای بیمه ناشی از حسن نیت است (انصاری و عسکری دهنوی، ۱۳۹۴، ۱۲۱). به نظر می‌رسد در حقوق ایران ابتدای وظیفه افشا بر حکم قانون مورد تایید باشد:

۱. اگر اساس تعهد افشاء، شرط ضمنی تلقی شود تعهدی به وجود نمی‌آید تا این که قراردادی منعقد شود.

۲. اگر تعهد افشا، شرط ضمنی قلمداد شود، می‌بایست جبران خسارت پذیرفته شود در حالی که نه در انگلیس و نه ایران جبران خسارت شناسایی نشده است. البته در ایران و قانون جدید بیمه انگلیس در فرضی که بیمه باطل قلمداد می‌شود بیمه‌گر تکلیفی مبنی بر استرداد حق بیمه‌هایی که دریافت کرده است ندارد و این امر باعث شده است که برخی از این ضمانت اجرا به عنوان جبران خسارت ناشی از سوءنیت در انعقاد عقد بیمه یاد کنند با این تفاوت که میزان آن از قبل توسط قانون معین و مشخص شده است (انصاری و عسکری

1. Merchants and Manufacturers Ins. Co. V. John Hunt

دهنوی، ۱۳۹۲، ۱۰۷). تلقی عدم استحقاق بیمه‌گذار به حق بیمه‌های پرداختی به عنوان خسارت مقطوع با موضوع مسئولیت مدنی قابل جمع نیست؛ در واقع فلسفه مسئولیت مدنی جبران خسارتی است که به واقع به زیان دیده وارد شده است در حالی که در فرض موضوع ماده ۱۲ قانون بیمه عدم استحقاق بیمه‌گذار به حق بیمه‌های پرداختی ارتباطی به خسارت بیمه‌گر ندارد و صرفاً به عنوان ضمانت اجرای سوءنیت بیمه‌گذار در بیان واقعیت است که به حکم قانون تحمیل می‌شود.

۳. در ایران دکترین حسن نیت به عمد از ماده ۲۱۹ قانون مدنی که برگرفته از ماده ۱۱۳۴ قانون مدنی فرانسه است حذف شده است. حتی در عقد بیمه که در کامن‌لو صراحتاً از آن با عنوان قرارداد با حداکثر حسن نیت یاد می‌شود ذکری از این عنوان نشده است اگرچه در آیین‌نامه‌های مصوب شورای عالی بیمه به حاکم بودن این اصل در بیمه تصریح شده است. لیکن، قانون‌گذار مصادیق این تعهد را در ضمن قانون بیمه مشخص کرده است بنابراین با لحاظ اینکه تعهد افشای پیش قراردادی به طور صریح در ضمن قانون بیمه پیش‌بینی شده است استناد به اصل حداکثر حسن نیت در تبیین مبنای آن ضرورتی ندارد؛ تعهد افشاء بعد از تصریح در قانون حیات مستقلی دارد.

۶. یافته‌های پژوهش

با این که ریشه تعهد افشاء در بیمه به اصل حسن نیت بر می‌گردد ولی به مرور زمان و با لحاظ اهمیت بیمه، مقررات خاصی در خصوص موضوع تصویب شده است تا چارچوب تعهد را مشخص نماید. با لحاظ این مقررات می‌توان گفت تعهد افشای بیمه‌گذار در انگلیس و ایران تعهد ابتدایی است و محتاج پرس‌وجو از سوی بیمه‌گر نیست اگر چه در مقام عمل رویه بر خلاف آن است و این تعهد بدون قید نیست و محدودیت‌هایی چون اعراض، عدم آگاهی و... بر آن تحمیل می‌شود. به لحاظ مبنای تعهد نیز باید گفت با توجه به این که این تعهد در قانون پیش‌بینی شده است و

علی‌الاصول تا قراردادی منعقد نشده است تصور شرط ضمنی دشوار است لذا نظریه تلقی تعهد به عنوان حکم قانون از قوت تحلیلی بیشتری برخوردار است. با توجه به تحولاتی که در انگلیس رخ داده است به‌خصوص در بحث تقلیل تعهد بیمه‌گذار در دادن اطلاعات و پیش‌بینی ضمانت اجرای متوازن می‌توان گفت اصلاح قانون بیمه ایران به نحوی که بتواند تحولات مربوط به اصل تعهد و ضمانت اجرای آن را پوشش دهد ضروری است.

منابع

- امینی، منصور و خروشی، عبدالعظیم (۱۳۸۷). قلمرو تعهدات بیمه‌گذار در ارائه اطلاعات موثر بر انعقاد عقد بیمه، فصلنامه صنعت بیمه، سال بیست و دوم، شماره ۱، صفحات ۱۷۷-۱۴۹.
- انصاری، علی و عسکری دهنوی، جواد (۱۳۹۴). مطالعه تطبیقی نقش حسن نیت بیمه‌گر در انعقاد عقد بیمه (حقوق ایران و نظام‌های حقوقی معاصر)، پژوهشنامه بیمه، سال سی‌ام، شماره ۳، صفحات ۱۱۹-۱۳۸.
- انصاری، علی و عسکری دهنوی، جواد (۱۳۹۲). مسئولیت مدنی بیمه‌گذار نقض‌کننده حسن نیت در مرحله انعقاد قرارداد بیمه، پژوهشنامه بیمه، سال بیست و هشتم، شماره ۱، صفحات ۹۵-۱۲۰.
- ایزائلو، محسن و لطفی، احسان (۱۳۹۰). درباره تعهد بیمه‌گذار به اطلاع‌رسانی، فصلنامه حقوق، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره ۴۱، شماره ۳، صفحات ۵۷-۷۵.
- بابائی، ایرج (۱۳۹۳). حقوق بیمه، تهران، سمت، چاپ دوازدهم.
- باریکلو، علیرضا (۱۳۹۴). حقوق قراردادها (عقود معین ۱)، بنیاد حقوقی میزان، تهران، چاپ اول.
- باریکلو، علیرضا و خزایی، سید علی (۱۳۹۰). «اصل حسن نیت و پیامدهای آن در دوره پیش قراردادی؛ با مطالعه تطبیقی در حقوق انگلیس و فرانسه»، مجله حقوقی دادگستری، سال ۷۵، شماره ۷۶، صفحات ۵۳-۸۷.
- صادقی مقدم، محمد حسن و شکوهی‌زاده، رضا (۱۳۹۲). حقوق بیمه (کلیات عقد بیمه)، ج اول، تهران، موسسه انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم.
- عابدیان، میر حسین و خروشی، عبدالعظیم (۱۳۸۸). تعهدات پیش قراردادی بیمه‌گر و جای خالی آن در لایحه بیمه تجاری، مجله تحقیقات حقوقی، شماره ۵۰، صفحات ۲۱۹-۲۵۴.
- کاتوزیان، ناصر (۱۳۷۶). حقوق مدنی: قواعد عمومی قراردادها، ج پنجم، تهران، انتشارات بهنشر، چاپ دوم.
- کریمی، آیت (۱۳۹۳). بیمه اموال و مسئولیت، تهران، بنیاد حقوقی میزان، چاپ دوم.

کوشا، ابوطالب (۱۳۸۴). «اصل حداکثر حسن نیت در معاملات بیمه و نیم نگاهی به آن در سایر عقود و قراردادها»، فصلنامه دیدگاه‌های حقوقی، شماره سی و ششم و سی و هفتم، صفحات ۴۹-۶۹.

محمود صالحی، جان علی (۱۳۸۱). حقوق بیمه، بیمه مرکزی ایران، تهران، مدیریت آموزش و انتشارات، چاپ اول.

نیکخو امیری، ناصر (۱۳۹۴). بررسی فقهی عقد بیمه، تهران، انتشارات سمت و مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی و مرکز فقهی ائمه اطهار (ع)، چاپ اول.

Ahmad, Bilal, (2015). *The Pre-Contractual Duty of Good Faith – A Comparative Analysis of the Duty of Utmost Good Faith in the Marine Insurance Contract Law with the Duty of Good Faith in the General Contract Law*, Last Visit: 2018/ 02/ 10. Available at: <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/1692656>.

Basu Bal, Abhinayan, (2011). *The Assured, s Post- Formation Duty of Utmost Good Faith in Marine Insurance*, Available at: lup.lub.lu.se/student-papers/record/1975713/file/1975914.pdf.^۱

Beatson, J. (1998). *Anson, s Law of Contract*, Oxford University Press.

Brown, C, (2010). *Insurance Law in Canada*, 7th Student Ed, Carswell, Toronto.

Chu C, Poh, (2000), *Principles of Insurance Law*, 5th ed, Singapore, Butterworths.

Costabel, A. M, (2015). *The UK Insurance ACT 2015: A Restatement of Marine Insurance Law*, ST. Thomas Law Review, 27.

Eggers, P. M (2012). *The Past and Future of English Insurance Law: Good Faith and Warranties*, UCL Journal of Law and Jurisprudence, p. 211-243. Available at: discovery.ucl.ac.uk/.../1%282%29UCLJLJ211%20%20Insurance%20Warranties.pdf.

Feng, S, (2008). *Utmost Good Faith in Marine Insurance: A Comparative Study of English and Chines Maritime Law*, Plymouth Law Review, Available at:

۱. کلیه مراجعات به منابع اینترنتی در تاریخ مذکور انجام شده است.

- www6.plymouth.ac.uk/files/extranet/docs/SSB/Shi_Feng_edited_02-12-08.
- Germano, E, (2016). *A Law and Economics Analysis of The Duty of Utmost Good Faith (Uberrimae Fidei) in Marine Insurance Law for Protection and Indemnity Clubs*, ST. Mary, s Law Journal , 47, p. 727- 820.
- Knut E.G, (2007). *Pre-Contractual Duty to Disclose Information- A Comparision Between Norwegian and English Contract Law*, Available at:
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/21460/Masterthesis.pdf?>
- Kontautas, T, (2002). *Duty of Disclosure in Insurance Law*, Available at:
www.dbr.lt/uploads/ensimaz.pdf.
- Kronman, *Mistake*, (1978). *Disclosure, Information, and the Law of Contracts*, 7 Journal of Legal Studies, p. 1-34.
- Lowry, J, (2017). *Pre- Contractual Information Duties: The Insured, s Pre-Contractual Duty of Disclosure-Convergence across the Jurisdictional Divide*, Reasearch Handbook on International Insurance Law and Regulation.
- Lucke, K, (1987). *Good Faith and Contractual Performance in P D Finn(ed) Essays on Contract*, the Law Book Company, Sydney.
- Manning, A, (2010). *Mannings Six Principles of General Insurance*, Available at: www.lmigroup.com/Documents/SixPrinciples.pdf,
- Michonski, D, (2015). *Contractual or Delictual? On the Character of Pre-contractual Liability in Selected European Legal Systems*, Comparative Law Review, 20.
- Park, S, (1996). *Analysis on the Current Interpretations of the Duty of Disclosure in English Insurance and Marine Insurance Contracts*, University of Bristol. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/33133605.pdf>
- Fajryansah, R, (2003). *A Study of the Application of Utmost Good faith Principle under the English Marine Insurance Law*, Available at:
commons.wmu.se/cgi/viewcontent.cgi?article=1220&context=all.
- Sanjay R. S (2016). *Principle of Utmost Good Faith & Disclosure Clause in Insurance*, available at: www.garph.co.uk/IJARMSS/Feb2016/7.pdf.
- Schoenbaum J. T, (1998). *The Duty of Utmost Good Faith in Marine Insurance Law: A Comparative Analysis of American and English Law*, Journal of Maritime Law and Commerce, Vol. 29, No. 1, January.

- Smits N. J, (2014). *Contract Law: A Comparative Introduction*, Edward Elgar Publishing, USA.
- Song, W. (2012). *The Extent of the Insured,s Duty to Disclosure: A Comparative Analysis of the Disclosure Obligations of Insured in Australia, Singapore and China*, Queensland University of Technology, Available at: https://eprints.qut.edu.au/54638/1/Wei_Song__Thesis.
- Tarr A. A. and Tarr R J- A, (2002). *Utmost Good Faith in Insurance: Reform Overdue?* Asia Pacific Law Review, Vol 10, no. 2, Kluwer Law International.
- Vásquez-Vega, D, (2014). *A Comparative Analysis of Utmost Good Faith in Colombian and English Insurance Law*, EAFIT, Journal of International Law, Vol 5, p. 75- 101.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

این مقاله حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در آماده‌سازی این مقاله مشارکت کرده‌اند.

تعارض منافع

بنابه اظهار نویسندگان، در این مقاله هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد.

تعهد کپی‌رایت

طبق تعهد نویسندگان، حق کپی‌رایت (CC) رعایت شده است.